

*Nadere wijziging van de Algemene Ouderdomswet
en van de Algemene Weduwen- en Wezenwet*

(Aanpassing in verband met de invoering van een
regeling inzake vrijwillige premiebetaling Algemene
Weduwen- en Wezenwet)

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

(Ingezonden 18 maart 1971)

Nr. 5

De ondergetekende heeft er begrip voor, dat de vaste Commissie voor Sociale Zaken, teneinde een spoedige openbare behandeling mogelijk te maken, besloten heeft geen voorlopig verslag, doch een geclausuleerd verslag uit te brengen.

Algemeen

Het stemt de ondergetekende tot voldoening, dat de leden van de fractie van de K.V.P. er hun vreugde over uitspraken, dat het lang verbeide wetsontwerp thans is ingediend.

Hoewel het wetsontwerp is gebaseerd op deskundige adviezen en de hier aan het woord zijnde leden erkentelijk waren voor de uitvoerige memorie van toelichting, waren toch nog enkele vragen bij hen gerezen.

Zij zagen er met name niet aan voorbij, dat de voordelen van de nieuw voorgestelde regeling de solidariteit van de ongetrouwden wederom op zware proef stellen. Ten aanzien van de in dit verband gestelde vraag of mag worden aangenomen, dat de door belanghebbenden, die van de vrijwillige A.W.W.-verzekering gebruik maken, te betalen premies self-supporting zijn, zodat de ongetrouwden door middel van de door hen te betalen premies ook niet nog eens moeten bijdragen in de risico's, welke uit de nieuwe regeling zullen voortvloeien, moge de ondergetekende het volgende opmerken.

Wanneer de vrijwillige voortzetting van alleen de A.W.W.-verzekering mogelijk zou zijn, zou dit ertoe leiden, dat in het algemeen alleen getrouwden – die uiteraard in het kader van de A.W.W. een zwaarder risico opleveren dan ongetrouwden – tot deze vrijwillige verzekering zouden toetreden. In dat geval zou er inderdaad – zonder nadere maatregelen – een extra beroep worden gedaan op de solidariteit van de ongetrouwde verplicht-verzekerden krachtens de A.W.W. Wanneer echter, overeenkomstig het voornemen, de vrijwillige premiebetaling ingevolge de A.O.W. en de A.W.W. aan elkaar gekoppeld zullen worden, zal deze selectie – naar mag worden verwacht – in belangrijke mate worden beperkt. Het komt namelijk niet waarschijnlijk voor – en ook de Sociaal-Economische Raad is blijkens zijn desbetreffend advies van 15 december 1967 (1967, no. 22) deze mening toegedaan – dat deze koppeling er in betekende mate toe bij zou dragen, dat de ongetrouwden zouden besluiten ook van de vrijwillige premiebetaling ingevolge de A.O.W. af te zien.

Voorts mag niet worden vergeten, dat voor de vrijwillige premiebetaling – anders dan voor de verplichte verzekering – in beginsel de maximum premie verschuldigd zal zijn.

Gezien het vorenstaande is er naar de mening van de ondergetekende geen aanleiding aan te nemen, dat er in verband met de vrijwillige premiebetalingsregeling ingevolge de A.W.W. een extra zwaar beroep zou worden gedaan op de ongetrouwde verplicht verzekerden.

De ondergetekende ziet dan ook geen termen om voor de bedoelde ongetrouwden nadere compenserende maatregelen te overwegen.

De ervaringen met de vrijwillige premiebetaling van de A.O.W. – zo betoogden de hier aan het woord zijnde leden voorts – hebben geleerd, dat de termijn van één jaar, binnen

welke men zich moet melden, kort is. Bij de in dit verband gestelde vraag welke maatregelen worden getroffen om herhaling van de euvelen van indertijd te voorkomen, moge de ondergetekende het volgende aantekenen.

In het kader van de *definitieve* regeling inzake vrijwillige premiebetaling voor de A.O.W. hebben zich in het verleden geen moeilijkheden voorgedaan. Dit vindt zijn verklaring in de omstandigheid, dat het hier gaat om personen, die na de totstandkoming van de vrijwillige premiebetalingsregeling A.O.W. uit Nederland zijn vertrokken en voor hun vertrek de nodige informatie verkregen of ingewonnen hebben. De moeilijkheden met betrekking tot de aanmeldingstermijn deden zich wel voor in het kader van de *overgangsregeling* van de vrijwillige premiebetaling A.O.W., omdat het hier ging om personen, die zich – in vele gevallen geruime tijd – vóór de totstandkoming van die regeling in het buitenland hadden gevestigd. Het is dan ook de in de overgangsregeling oorspronkelijk opgenomen termijn van een jaar, die enkele malen is verlengd.

Nu het in het voornemen ligt om ter gelegenheid van de invoering van de gekoppelde vrijwillige premiebetaling voor de A.O.W. en de A.W.W. nogmaals een „generaal pardon” ten aanzien van de aanmeldingstermijn te verlenen, en uiteraard in dat kader de grootst mogelijke publiciteit – o.a. via pers, Radio Nederland Wereldroep en de Nederlandse diplomatieke en consulaire vertegenwoordigingen – hieraan zal worden gegeven, meent de ondergetekende voorshands niet te mogen aannemen, dat de aanmeldingstermijn van één jaar te kort zou zijn.

Vervolgens vroegen deze leden of recente gegevens beschikbaar waren omtrent de mate, waarin van de vrijwillige premiebetaling voor de A.O.W. gebruik is en wordt gemaakt.

Naar aanleiding hiervan kan de ondergetekende mededelen, dat in de jaren 1967, 1968 en 1969 resp. 9500, 12 000 en 13 000 personen aan de vrijwillige premiebetaling deelnamen.

Welk vermoedelijk effect het generaal-pardon zal hebben, is uiteraard moeilijk te zeggen. Dit hangt immers af van het – onbekende – aantal personen, dat belangstelling voor de vrijwillige premiebetaling heeft, doch zich daarvoor nog niet heeft aangemeld.

De vraag of voorheen ook reeds de mogelijkheid van inkoop werd geboden aan boven 65-jarigen, kan bevestigend worden beantwoord. In dit verband zij erop gewezen, dat bij de voorbereiding van de algemene ouderdomsverzekering de bedoeling heeft voorgezeten de vrijwillige premiebetalingsregeling gelijktijdig met de A.O.W. in werking te doen treden. Hiervan uitgaande heeft de Sociale Verzekeringsbank ook de personen, die na de inwerkingtreding van de A.O.W. – op 1 januari 1957 – de 65-jarige leeftijd bereikten, tot de vrijwillige premiebetaling toegelaten.

De ondergetekende acht dit alleszins redelijk. Hij heeft dan ook van de geboden gelegenheid gebruik gemaakt om in het kader van het generaal-pardon het voorstel te doen deze handelwijze te legaliseren door ook de inmiddels 65 jaar geworden personen nog de mogelijkheid tot vrijwillige premiebetaling te bieden over niet-verzekerde tijdvakken, gelegen vóór de 65ste verjaardag.

De hier aan het woord zijnde leden spraken als hun mening uit, dat de positie van sommige „gescheiden weduwen” mogelijk nog meer dan reeds het geval is, wordt die van iemand, die afhankelijk is van een lot uit de loterij. Zij hebben in het algemeen geen vat op de voormalige echtgenoot om hem in voorkomende gevallen tot vrijwillige premiebetaling te bewegen, waarvan een ongelijke rechtsbedeling het gevolg zal zijn.

De ondergetekende moge in dit verband opmerken, dat zoals de van echt gescheiden vrouw thans geen dwang op haar gewezen echtgenoot kan uitoefenen om in Nederland te blijven wonen en als ingezetene verplicht verzekerd te blijven krachtens de A.W.W., zij evenmin haar ex-echtgenoot zal kunnen dwingen tot het sluiten van een vrijwillige verzekering ingevolge die wet. Wanneer evenwel de vrijwillige premiebetaling A.W.W. gekoppeld zal worden aan die van de A.O.W.,

zoals in het onderhavige wetsontwerp is voorgesteld, zullen in ieder geval die ex-echtgenoten, die voor zich zelf de A.O.W.-verzekering vrijwillig in het buitenland willen voortzetten, de vrijwillige A.W.W.-verzekering erbij moeten nemen en daarmee hun gewezen echtgenoten zullen verzekeren tegen gelijke gevolgen van hun overlijden.

De nieuwe regeling zal voor bepaalde gescheiden weduwen dus een verbetering brengen.

Naar aanleiding van de vraag hoe het intussen staat met het onderzoek naar de aanspraken van gescheiden weduwen moge de ondergetekende opmerken, dat hij voornemens is deze aan gelegenheid op korte termijn om advies aan de Sociale Verzekeringsraad voor te leggen. Waar enerzijds naar de mening van de ondergetekende de S.V.R. de tijd zal moeten worden gegund om deze aangelegenheid gedegen te bezien en anderzijds ook de Commissie – blijkens de aanhef van het verslag – met de ondergetekende een spoedige openbare behandeling van het onderhavige wetsontwerp wenselijk acht, komt het de ondergetekende niet raadzaam voor de bedoelde aangelegenheid bij het onderhavige ontwerp te betrekken.

Voorts stelden de hier aan het woord zijnde leden een aantal vragen ten aanzien van het verlenen van meer dan één weduwpensioen op grond van het overlijden van één persoon.

De ondergetekende moge hierbij het volgende aantekenen. Reeds nu is het mogelijk, dat op grond van één overlijden meer dan één weduwpensioen wordt toegekend. Dit kan zich b.v. voordoen in het geval, dat een buitenlandse werknemer ingevolge de wetgeving van zijn land meer dan één echtgenote mag hebben. Komt hij thans als verplicht verzekerde te overlijden en laat hij meer dan één weduwe achter, dan zullen dezen, mits zij aan de in de wet gestelde voorwaarden voldoen, in aanmerking komen voor een A.W.W.-pensioen. Een vrijwillige A.W.W.-verzekering zal op dit punt dan ook geen nieuw element introduceren. Weliswaar is het mogelijk, dat een buitenlandse werknemer, die korte tijd in Nederland verplicht verzekerd is geweest, een – objectief – goedkope A.W.W.-verzekering kan sluiten voor zijn toekomstige weduwen, doch juist door de voorgenomen koppeling van de vrijwillige A.W.W.-verzekering aan die van de A.O.W. zal de betrokkene de vrijwillige verzekering in de regel bepaald niet als goedkoop ervaren. Als niet-Nederlander zal hij immers, ongeacht zijn inkomen, voor de vrijwillige verzekering van de A.O.W. en de A.W.W. de maximale premie moeten betalen. Daar komt nog bij, dat de niet-Nederlanders, die bij terugkeer naar hun land van herkomst onder de aldaar geldende verplichte verzekeringen zullen vallen, naar mag worden verondersteld, in het algemeen weinig behoefte zullen hebben aan de voortzetting van de Nederlandse A.O.W.- en A.W.W.-verzekering. Tenslotte is in dit verband nog van belang, dat de niet-Nederlanders aan vrijwillige premiebetaling ingevolge de A.O.W. geringere voordelen kunnen ontlenen dan Nederlanders. Door hun niet-Nederlanderse nationaliteit zullen zij immers in het algemeen geen aanspraken kunnen doen gelden op de overgangsvorderingen van de A.O.W.

Met de S.E.R. en de S.V.R. is de ondergetekende – mede gezien het vorenstaande – dan ook van oordeel, dat van de mogelijkheid tot vrijwillige premiebetaling in het algemeen slechts gebruik zal worden gemaakt door Nederlanders, die hetzij tijdelijk naar het buitenland gaan, hetzij zich blijvend buiten Nederland zullen vestigen doch voornemens zijn hun Nederlandse nationaliteit te behouden.

Het vorenstaande is tevens relevant ten aanzien van de door de leden van de fractie van de K.V.P. voorts gemaakte opmerkingen met betrekking tot de man, die in het buitenland achtereenvolgens verschillende malen trouwt en daarna overlijdt.

Gelet op de verschillende denkbare casusposities hadden deze leden zich de volgende concrete vraag gesteld.

Wat gebeurt er als iemand, die in het buitenland woont, vrijwillig premie heeft betaald en vrouwen nalaat, waarmee hij achtereenvolgens gehuwd is geweest?

Ten aanzien hiervan kon naar hun mening het volgende worden opgemerkt: Blijkens artikel 4a van de A.W.W. geldt,

behoudens de overige criteria voor het recht op uitkering, de echtscheidingsdatum als overlijdensdatum van de man.

De ondergetekende moge er echter op wijzen, dat de echtscheidingsdatum niet in de plaats treedt van de overlijdensdatum, maar dat ingevolge de wettelijke bepalingen de gescheiden vrouw eerst met een weduwe kan worden gelijkgesteld, wanneer zij onder meer recht op weduwenpensioen zou hebben, indien de man op de dag van de echtscheiding zou zijn overleden. Wanneer de gescheiden vrouw aan deze voorwaarde voldoet en zij niet is hertrouwd, wordt zij voor de toepassing van de A.W.W. als weduwe aangemerkt. Vervolgens dient zij, nu als weduwe, te voldoen aan de voorwaarden voor het recht op weduwenpensioen, waarbij dus de overlijdensdatum bepalend is.

In verband met artikel 4a van de A.W.W. noemden deze leden de volgende mogelijkheden:

1. De echtscheiding is uitgesproken vóór 1 oktober 1959. De vrouwen kunnen alleen A.W.W. krijgen als zij een binding hebben aan Nederland (Nederlandse en binnen het Rijk wonen);

2. De echtscheiding is uitgesproken tussen 1 oktober 1959 en de datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet: de vrouwen moeten Nederlandse zijn en in het Rijk wonen. Vóór het in werking treden van de nieuwe wet moeten zij een jaar in het Rijk hebben gewoond of gedurende zes jaar voor het in werking treden van de nieuwe wet al dan niet onafgebroken binnen het Rijk, Suriname, of de Nederlandse Antillen hebben gewoond (zie memorie van toelichting blz. 7, rechter kolom, onderaan);

3. De echtscheiding is uitgesproken nadat de nieuwe wet in werking is getreden: de vrouwen krijgen A.W.W. ongeacht nationaliteit en woonplaats.

De ondergetekende kan zich in grote lijnen met deze benadering verenigen, met dien verstande, dat de in de punten 1 en 2 genoemde voorwaarden betrekking hebben op het gelijkstellen van de gescheiden vrouw met een weduwe en op zich derhalve niet bepalend zijn voor het recht op weduwenpensioen. Bovendien zijn de onder punt 1 genoemde voorwaarden niet volledig. Men dient nl. bovendien hetzij van 1 januari 1959 tot 1 oktober 1959 in Nederland te hebben gewoond, hetzij na 1 oktober 1953 gedurende zes jaar al dan niet onafgebroken in Nederland of de Overzeese Rijksdelen te hebben gewoond. De voorwaarden gesteld in de punten 1 en 2 komen derhalve heel dicht bij elkaar, waarbij er echter wel op gewezen moet worden, dat de onder punt 2 gestelde voorwaarden slechts geëist worden, wanneer de man ten tijde van de echtscheiding reeds in het buitenland woonde. Dit neemt evenwel niet weg, dat de ondergetekende met de hier aan het woord zijnde leden van mening is, dat de belanghebbenden veelal weinig inzicht zullen hebben in deze moeilijke materie. Uiteraard zal al het mogelijke worden gedaan om tot een goede voorlichting te komen.

Omtrent de inhoud van de te ontwerpen algemene maatregelen van bestuur — waarnaar de hier aan het woord zijnde leden informeerden — kan de ondergetekende mededelen, dat voor wat betreft de definitieve regeling zoveel mogelijk zal worden aangesloten bij de reeds bestaande regeling van de A.O.W. Met betrekking tot de overgangsregeling moge hij volstaan met een verwijzing naar de memorie van toelichting op het onderhavige wetsontwerp.

In verband met de vraag hoe gehandeld zal moeten worden in afgewezen gevallen, waarin alsnog aanspraak kan gaan ontstaan op weduwenpensioen, moge de ondergetekende opmerken, dat hij zich voorstelt ten aanzien van aangelegenheden als de hier bedoelde tijdig overleg te plegen met de desbetreffende uitvoeringsorganen.

Tenslotte vroegen de hier aan het woord zijnde leden zich af, of de motivering om bij de overgangsregeling gevallen te betrekken, waarbij de calamiteit, waartegen de verzekering in het algemeen geldt, reeds een feit is, niet tot vérgaande consequenties leidt voor andere nieuwe sociale maatregelen. De on-

dergetekende meent deze vraag ontkennend te moeten beantwoorden. Immers, zoals reeds uit de memorie van toelichting blijkt (blz. 7, linker kolom, onderaan en rechter kolom, bovenaan), is bij de nieuwe overgangsregeling nauw aansluiting gezocht bij de bestaande overgangsregeling, geldende voor vrouwen, die op 1 oktober 1959 reeds weduwe waren. Ook in laatstbedoelde overgangsregeling is sprake van gevallen, waarbij de calamiteit, waartegen de verzekering in het algemeen geldt, zich reeds had voorgedaan. Een overgangsregeling in deze vorm is in de sociale verzekering dan ook geen novum. In dit verband moge de ondergetekende ook nog wijzen op de overgangsregeling van de A.O.W. Met name zij hier genoemd de regeling, vervat in artikel 46 van die wet, die betrekking heeft op personen, die bij het in werking treden van de A.O.W. op 1 januari 1957 de pensioengerechtigde leeftijd reeds hadden bereikt. Indien aan zekere voorwaarden van nationaliteit en woonplaats wordt voldaan, wordt een gratis pensioen verstrekt.

De ondergetekende heeft er kennis van genomen, dat, in verband met de spoed, welke moest worden betracht met het verslag, de hier aan het woord zijnde leden zich nadere vragen en opmerkingen voorbehielden, in het bijzonder met betrekking tot de overgangsregelingen en uitsluitingsgronden.

Met voldoening heeft de ondergetekende vernomen, dat de leden van de fractie van de P.v.d.A. zich in grote lijnen met het ingediende wetsontwerp konden verenigen. Het verheugt de ondergetekende, dat zij met name zijn standpunt deelden, dat geen beperkende voorwaarden voor de toetreding tot de vrijwillige premiebetaling voor de A.W.W. moeten worden gesteld. Voorts is de ondergetekende erkentelijk voor de instemming van deze leden met de in de regeling vervatte koppeling van de vrijwillige premiebetaling voor de A.W.W. aan die voor de A.O.W.

Het doet de ondergetekende genoegen, dat deze leden het toejuichten, dat hij is afgeweken van het advies van de S.V.R. om in het kader van de overgangsregeling alleen uitkeringsrechten op grond van de A.W.W. toe te kennen in het geval dat de echtgenoot op de datum van overlijden vrijwillig verzekerd was ingevolge de A.O.W.

Met betrekking tot de door de ondergetekende voorgestelde tussenoplossing voor de overgangsmaatregel ten aanzien van vrouwen, die weduwe zijn geworden vóór het in werking treden van de vrijwillige premiebetalingsregeling voor de A.W.W., stelden deze leden nog enkele vragen. Naar aanleiding van de vraag of het karakter van risicoverzekering van de A.W.W., zoals de S.V.R. stelt, niet met zich mee brengt, dat het er niet toe doet of de weduwe naar Nederland is teruggekeerd of in het buitenland is blijven wonen, zou de ondergetekende het volgende willen opmerken.

Voor zover de A.W.W. een risicoverzekering inhoudt, spelen de woonplaats en de nationaliteit van de weduwe geen rol bij de beoordeling van het recht op weduwenpensioen. Doorslaggevend is immers daarbij de vraag of de echtgenote ten tijde van zijn overlijden al dan niet verzekerd was. Voor zover echter de huidige A.W.W. geen risicoverzekering inhoudt, doch een voorziening in de vorm van een overgangsregeling ten aanzien van die vrouwen, die vóór 1 oktober 1959 — de datum van inwerkingtreding van de A.W.W. — al weduwe waren geworden, zijn echter de woonplaats en de nationaliteit van de weduwen bepalend voor het recht op pensioen. Het ligt toch ook wel voor de hand, dat in een overgangsregeling, die gratis, d.w.z. zonder verzekering en premiebetaling uitkeringen verleent, voorwaarden worden gesteld, waaruit een bepaalde binding met Nederland blijkt. Naar de mening van de ondergetekende is de situatie, die bij de invoering van de nieuwe vrijwillige premiebetalingsregeling zal ontstaan voor de vrouwen, die weduwe zijn geworden tussen 1 oktober 1959 en het in werking treden van die nieuwe regeling, en die geen recht op een weduwenpensioen konden doen gelden omdat hun echtgenoot als niet-A.W.W.-verzekerde is overleden, te vergelijken met die van de vrouwen, die reeds weduwe waren toen de A.W.W. in werking trad. Het ligt dan ook in de rede, dat voor

de nieuwe overgangsregeling naar soortgelijke voorwaarden wordt gezocht als die welke opgenomen zijn in de reeds bestaande overgangsregeling. Het laten vervallen van de voorwaarden, gesteld in artikel 58d, onder *b* en *c*, zou ook bijzonder onbillijk werken tegenover de weduwen van vóór 1 oktober 1959, die wel altijd aan dergelijke voorwaarden hebben moeten voldoen en overigens in dezelfde omstandigheden verkeren als de weduwen, die onder de nieuwe overgangsregeling zullen vallen. De ondergetekende acht het dan ook ongewenst de hier bedoelde voorwaarden te laten vervallen.

De voorts door de hier aan het woord zijnde leden gestelde vraag om een aanduiding te geven (al is die nog zo globaal) van de aantallen weduwen, wier echtgenoot is overleden tussen 1 oktober 1959 en de datum van ingang van de vrijwillige premiebetalingsregeling voor de A.W.W., die volgens de voorgestelde regeling alsnog uitkeringsrechten op grond van de A.W.W. zullen krijgen, en van degenen, die deze alleen zouden krijgen, indien de punten *b* en *c* van het voorgestelde artikel 58d A.W.W. zouden vervallen, alsmede van degenen, die deze alleen zouden krijgen, indien het voorgestelde artikel 58d geheel zou worden geschrapt, kan de ondergetekende tot zijn spijt wegens het ontbreken van de daartoe nodige gegevens niet beantwoorden.

Voorts vroegen deze leden of de „export” van de A.W.W. (artikel 60) op precies dezelfde wijze geregeld zal worden als bij de A.O.W.

Zoals eerder in deze nota is gesteld, kent ook de A.W.W. thans een overgangsregeling, waarbij de rechten op uitkering in beginsel gebonden zijn aan o.a. het in Nederland wonen. Evenals ten aanzien van de overgangsvoordelen ingevolge de A.O.W. is ten aanzien van deze overgangsvoordelen van de A.W.W. reeds een „export”regeling getroffen. In dit verband moge worden verwezen naar het Koninklijk besluit van 31 augustus 1959 (*Stb.* 330), zoals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 oktober 1969 (*Stb.* 449). Waar – zoals reeds is gebleken – de nieuw voorgestelde overgangsregeling nauw aansluit aan de thans reeds bestaande, zal ook – in grote lijnen – ten aanzien van de „export” zoveel mogelijk aansluiting worden gezocht bij de reeds bestaande „export”regeling van de A.W.W.

Ten slotte stelden de hier aan het woord zijnde leden de vraag of het niet billijk zou zijn om in ieder geval het wonen in het buitenland van een weduwe, wier echtgenoot vóór zijn overlijden premie voor de A.O.W. heeft betaald, gelijk te stellen met het wonen in Nederland. De ondergetekende is gaarne bereid om deze gedachte bij het ontwerpen van de desbetreffende wijzigingsbesluiten ernstig in overweging te nemen.

Het verheugt de ondergetekende, dat de leden van de fractie van de V.V.D. met belangstelling van het onderhavige wetsontwerp hebben kennis genomen. Deze leden konden zich evenwel niet aan de indruk onttrekken, dat de A.O.W.- en A.W.W.-verzekering op een zeer royale wijze wordt opengesteld voor in het buitenland wonende personen, zonder dat van deze groep met name voor de A.W.W.-verzekering, een adequate bijdrage in de premielasten wordt gevraagd. Indien van ongehuwden in Nederland – aldus deze leden – een volledige A.W.W.-premie wordt gevraagd, ook indien zij nooit met dit risico geconfronteerd zullen worden, rijst de vraag of het dan redelijk is van in het buitenland verblijvende personen bij vrijwillige A.W.W.-verzekering geen bijdrage te vragen voor de sinds 1959 verstreken jaren.

De ondergetekende moge naar aanleiding van het vorenstaande opmerken, dat de A.W.W. een risicoverzekering inhoudt. Dit brengt dus met zich, dat enerzijds de nabestaanden van degene, die Nederland heeft verlaten en in het buitenland overlijdt, geen aanspraken aan de verzekering kunnen ontlenen, terwijl anderzijds de nabestaanden van degene, die kort na zijn vestiging hier te lande overlijdt, aanspraak op volledig pensioen kunnen doen gelden. Waar de betrokkene dus gedurende het verblijf buitenslands zelf het risico van overlijden heeft gedragen, acht de ondergetekende het met de S.V.R. niet juist om achteraf alsnog premie over de niet verzekerde pe-

riode in te vorderen. Bovendien zou invordering van premie over niet-verzekerde perioden in de gevallen als hier bedoeld, naar het de ondergetekende voorkomt, tot de consequentie leiden, dat ook degene, die zich op latere leeftijd voor het eerst in Nederland vestigt alsnog premie verschuldigd zou zijn over de periode van 1 oktober 1959 tot aan de datum van vestiging hier te lande. Het behoeft naar het oordeel van de ondergetekende geen betoog, dat een dergelijke regeling niet past in het kader van een risicoverzekering.

De mening van deze leden als zouden – in tegenstelling tot de argumenten pro en contra de koppeling aan de A.O.W. – die ten aanzien van de door de S.E.R. eveneens gesuggereerde dubbele premiebetaling niet uitvoerig zijn toegelicht, kan de ondergetekende niet delen. In de argumenten pro en contra de koppeling met de A.O.W. is impliciet – en de toelichting laat op dit punt toch geen twijfel bestaan – het contra en pro van het andere – door de S.E.R. genoemde – alternatief begrepen.

De vraag of het resultaat nu niet veeleer een zeer onvollende premiebetaling voor het A.W.W.-risico van deze groep van personen is, meent de ondergetekende – gezien het vorenstaande – ontkennend te kunnen beantwoorden.

Vervolgens vroegen de hier aan het woord zijnde leden om nader te verduidelijken welke in het buitenland verblijvende weduwen van personen, die de vrijwillige A.O.W.-verzekering hadden kunnen voortzetten of hebben voortgezet, bij de totstandkoming van deze regeling geen aanspraak op A.W.W. kunnen maken.

De ondergetekende moge opmerken, dat de in het wetsontwerp voorgestelde overgangsregeling – en naar hij meent te mogen aannemen heeft de vraagstelling daarop betrekking – in beginsel slechts pensioen zal verlenen aan degenen, die de Nederlandse nationaliteit hebben, bovendien in Nederland wonen en gedurende bepaalde tijd in Nederland hebben gewoond. In beginsel zullen derhalve de weduwen, die in het buitenland wonen, aan deze overgangsregeling geen rechten kunnen ontlenen. In hoeverre het redelijk is een vrijwillige premiebetaling ingevolge de A.O.W. op het recht op toekenning van het A.W.W.-pensioen in het buitenland van invloed te doen zijn is een vraag die de ondergetekende – blijkens het eerder in deze nota gestelde – nog zal overwegen.

Voorts kwam het deze leden voor, dat de voorgestelde verruiming ten aanzien van deze kring van personen aan de royale kant is. Hadden zij goed begrepen – aldus deze leden – dat b.v. praktisch alle Nederlandse emigranten in het buitenland alsnog tot de A.W.W.-verzekering kunnen toetreden, ook indien zij geenszins voornemens zijn naar Nederland terug te keren?

In dit verband moge de ondergetekende erop wijzen, dat ook de reeds bestaande vrijwillige premiebetalingsregeling voor de A.O.W. op grond van destijds getroffen overgangsmaatregelen de mogelijkheid van toetreding van de door deze leden bedoelde categorie opende. De ondergetekende is de mening toegedaan, dat het wenselijk is de nieuwe premiebetalingsregeling op dit punt gelijk te doen zijn. Overigens moge hij opmerken, dat wanneer de voorgestelde koppeling van de vrijwillige premiebetaling voor de A.O.W. en de A.W.W. wordt doorgevoerd, de bedoelde personen ook aan de vrijwillige premiebetalingsregeling voor de A.O.W. zullen moeten deelnemen om de eventuele uitkeringen krachtens de A.W.W. zeker te kunnen stellen.

Naar aanleiding van een desbetreffende vraag moge de ondergetekende opmerken, dat het niet mogelijk is het aantal van de personen, dat belangstelling voor de „definitieve” vrijwillige premiebetaling zal blijken te hebben te ramen. Zoals al eerder is gesteld, meent hij voorshands niet te kunnen aannemen, dat uit de voorgestelde verruiming extra kosten zullen voortvloeien. Ook ten aanzien van diegenen, die van de overgangsregeling zullen kunnen profiteren en van de daaraan verbonden kosten is een schatting – wegens het ontbreken van gegevens – niet mogelijk.

Voorts stelden de hier aan het woord zijnde leden de vraag waarom de op blz. 6, linkerkolom, onder Ia van de memorie

van toelichting bedoelde categorie een keuzemogelijkheid is geboden tussen de A.O.W.-verzekering en de als regel beoogde koppeling met de A.W.W.-verzekering.

Met betrekking tot deze vraag moge de ondergetekende erop wijzen, dat het hier de categorie van personen betreft, die nu reeds deelnemen aan de vrijwillige verzekering ingevolge de A.O.W. en hiertoe zijn overgegaan onder de thans geldende voorwaarden. Onder deze categorie bevindt zich een vrij grote groep van personen, waarvan is te verwachten, dat aan de A.W.W.-verzekering nimmer aanspraken zullen worden ontleend. Met de S.E.R. en de S.V.R. acht de ondergetekende het niet redelijk om van een eenmaal aangegane overeenkomst de voorwaarden te verzwaren zonder daar grotere voordelen tegenover te stellen. In verband hiermede acht de ondergetekende het gewenst de onderhavige categorie van personen binnen een bepaalde termijn de keuze te laten of zij ook tot de vrijwillige premiebetaling ingevolge de A.W.W. willen toetreden.

In antwoord op de vraag van de hier aan het woord zijnde leden of het in de bedoeling ligt de op blz. 6, linkerkolom, onder *Ib* en *Ic* van de memorie van toelichting aangegeven groepen ook deze keuzemogelijkheid te beiden, moge de ondergetekende het volgende opmerken.

De onder *Ib* genoemde overgangsregeling is uitsluitend van belang voor degenen, die vóór 1 oktober 1959 — de datum van inwerkingtreding van de A.W.W. — Nederland hebben verlaten. Waar immers uitsluitend gewezen verzekerden aan de vrijwillige verzekering A.W.W. kunnen deelnemen. In deze personen zonder nadere voorziening derhalve niet aan de vrijwillige verzekering A.W.W. kunnen deelnemen. In verband hiermede is dan ook in artikel 47 voorgesteld met gewezen verzekerden gelijk te stellen degenen, die reeds vóór 1 oktober 1959 naar het buitenland zijn vertrokken. Zoals in de memorie van toelichting reeds is vermeld, kent artikel 35 van de A.O.W. reeds een soortgelijke gelijkstelling met gewezen verzekerden, waardoor het mogelijk was, dat degenen, die vóór 1 januari 1957 — de datum van inwerkingtreding van de A.O.W. — Nederland hebben verlaten, aan de vrijwillige verzekering A.O.W. konden deelnemen. Voor zover degenen, die vóór 1 oktober 1959 Nederland hebben verlaten, thans reeds aan de vrijwillige verzekering A.O.W. deelnemen, dient naar de mening van de ondergetekende de keuzemogelijkheid te worden geboden. Zij verkeren immers in precies dezelfde situatie als de hierboven onder *Ia* aangegeven groep van personen.

Voor wat de onder *Ic* bedoelde categorie van personen betreft ligt de situatie echter geheel anders. Het betreft hier immers personen, die destijds aan de vrijwillige premiebetalingsregeling ingevolge de A.O.W. konden deelnemen, doch van deze mogelijkheid geen gebruik hebben gemaakt. De ondergetekende acht dan ook geen termen aanwezig om deze categorie van personen de hierbedoelde keuzemogelijkheid te bieden.

Vervolgens stelden deze leden de vraag of indien ook de aanmeldingstermijn voor de vrijwillige premiebetaling voor de A.O.W. tot na het 65ste jaar wordt verlengd, dat niet betekent dat alleen diegenen zich zullen melden, die met een eenvoudige rekensommetje tot de conclusie komen, dat zij direct voordeel van het toetreden tot de A.O.W.-verzekering hebben en kan dat nog verzekering worden genoemd.

Zoals uit de memorie van toelichting als ook uit het antwoord, eerder in deze nota ter zake gegeven aan de K.V.P.-fractie blijkt, gaat het hier om een overgangsmaatregel, die uit billijkheidsoverwegingen is opgenomen. Vervolgens moge de ondergetekende wijzen op de bepaling, opgenomen in artikel IV van het onderhavige wetsontwerp. Uitkering ter zake van rechten aan of krachtens de bepalingen van deze wet ontleend, vindt — aldus bedoeld artikel IV — niet plaats over tijdvakken gelegen vóór de dag, waarop deze wet in werking treedt. Hierdoor zal het effect, dat de hier aan het woord zijnde leden vreesden, grotendeels worden weggenomen.

De door de hier aan het woord zijnde leden bedoelde effecten zullen zich inderdaad bij de in artikel III beoogde over-

gangsregeling meer kunnen voordoen. De ondergetekende is evenwel van mening dat, gezien de categorie waar het hier om gaat, een dergelijke regeling bezwaarlijk kan ontbreken. Hij moge hier overigens aan toevoegen, dat het hier een overgangsregeling betreft, die van zeer tijdelijke aard zal zijn. In dit verband gaan de gedachten uit naar een termijn van één jaar na de totstandkoming van de vrijwillige premiebetalingsregeling voor de A.W.W.

Voor wat betreft de beoordeling van de in artikel 58a bedoelde arbeidsongeschiktheid, waarnaar deze leden informeerden, moge de ondergetekende erop wijzen, dat dit een bepaling is in het kader van de overgangsregeling. Op grond van die regeling zal de weduwe in beginsel slechts recht op uitkering hebben, indien en zolang zij in Nederland woont. De moeilijkheden bij de beoordeling van de arbeidsongeschiktheid zullen zich derhalve slechts kunnen voordoen, indien een weduwe op grond van „export”-mogelijkheden in het buitenland uitsluitend uit hoofde van arbeidsongeschiktheid recht op het weduwenpensioen zal hebben. Overigens kan deze situatie zich bij de huidige bepalingen van de A.W.W. ook reeds voordoen. Indien een weduwe ingevolge artikel 8 van de A.W.W. uitsluitend op grond van arbeidsongeschiktheid weduwenpensioen heeft verkregen, behoudt zij, tenzij zij de leeftijd van 40 jaar heeft bereikt, dit pensioen slechts zolang zij arbeidsongeschikt blijft. Deze weduwe blijft bij vertrek naar het buitenland in het genot van het haar toegekende weduwenpensioen. In die gevallen loopt de controle van de arbeidsongeschiktheid via de Nederlandse consulaire dienst.

Voorts vroegen deze leden of de bepaling, dat de voorwaarden ten aanzien van nationaliteit en ingezetenschap van artikel 58d ook voor wezen gelden, niet betekent, dat deze naarmate zij jonger zijn, nauwelijks voor een wezenpensioen in aanmerking zullen komen.

In dit verband zou de ondergetekende willen opmerken, dat de vraagstelling slechts betrekking kan hebben op wezen, die geboren zijn in het jaar voorafgaande aan de inwerkingtreding van artikel 58d.

Door het tijdstip van hun geboorte zullen zij namelijk niet aan de in artikel 58d, sub c, onder 1°, gestelde voorwaarde, nl. dat zij gedurende het jaar, voorafgaande aan de inwerkingtreding van genoemd artikel, binnen het Rijk hebben gewoond, kunnen voldoen. In het kader van de bestaande overgangsregeling is voor dit soort wezen wel een voorziening getroffen, namelijk in artikel 58, tweede lid, waarin wordt bepaald, dat een kind, dat geboren is tussen 31 december 1958 en 1 oktober 1959, geacht wordt aan de bedoelde voorwaarde van een bepaald tijdvak in Nederland te hebben gewoond, te voldoen, indien het kind van zijn geboorte af tot 1 oktober 1959 binnen het Rijk heeft gewoond. Het opnemen van een overeenkomstige bepaling in artikel 58d zou echter praktisch geen effect sorteren, omdat het hier gaat om wezen, wier langstlevende ouder ten tijde van het overlijden niet in Nederland woonde. Het hierbedoelde kind zal dus praktisch altijd in het buitenland zijn geboren. Deze wezen zullen dus eerst na een verblijf van zes jaar in Nederland recht op wezenpensioen kunnen doen gelden, evenals de andere wezen, die om welke reden dan ook niet aan de eis van een jaar in Nederland gewoond hebben kunnen voldoen en waarvoor in het kader van de bestaande overgangsregeling evenmin maatregelen werden getroffen.

Tenslotte vroegen deze leden naar de bedoeling van de in artikel 60 gevraagde machtiging en waarom de toch al zeer ruim getrokken grenzen nog verder zouden moeten kunnen worden verruimd.

Naar aanleiding hiervan moge de ondergetekende opmerken, dat, zoals ook in de memorie van toelichting is gesteld, de weduwen, die onder de nieuwe overgangsregeling zullen vallen, zijn te vergelijken met de weduwen wier echtgenoot vóór 1 oktober 1959 was overleden. Beide overgangsregelingen zijn dan ook op elkaar afgestemd. Het ligt, naar de mening van de ondergetekende, dan ook voor de hand, dat ook de mogelijkheid wordt geschapen — en artikel 60 strekt hiertoe — de analogie verder door te trekken.

De ondergetekende wil er gaarne zijn erkentelijkheid over uitspreken, dat de leden van de fractie van de A.R.P., gezien de korte tijd welke voor het maken van een verslag beschikbaar was, wilde dit wetsontwerp nog op korte termijn – d.w.z. tijdens deze kabinetsperiode – kunnen worden behandeld, zich wilden beperken tot het aan de orde stellen van het naar hun oordeel voornaamste aspect van de voorgestelde wijziging.

Gekozen is – zo stelden de hier aan het woord zijnde leden – de oplossing van een koppeling van de vrijwillige voortzetting van de A.O.W.- en de A.W.W.-verzekering. Opnieuw dus een extra beroep – zo voegden deze leden hieraan toe – op de solidariteit van de ongehuwden zonder dat hiervan de overtuigende noodzaak is aangetoond. Zij stelden in dit verband de vraag of hier nu werkelijk sprake is van een onverzekerbaar risico voor de betrokken groep. Zij vroegen zich voorts af of het bedrijfsleven, dat er meestentijds wel belang bij heeft, dat een aantal van hun werknemers naar het buitenland wordt uitgezonden, hetgeen voor deze werknemers ook lang niet altijd een onvoordelige zaak is, hiervoor in onderling overleg geen aanvaardbare oplossing kan vinden. Hoewel de behoefte aan deze risicodekking ook voor deze groep werknemers aanwezig is, stond het echter voor de hier aan het woord zijnde leden nog niet vast, dat alleen de nu gekozen oplossing mogelijk is.

De ondergetekende moge naar de aanleiding van deze vragen opmerken, dat het tot dusverre door het bedrijfsleven als een gemis is gevoeld, dat vrijwillige premiebetaling in het kader van de A.W.W. niet mogelijk is. In sommige gevallen heeft men getracht dit ontbreken van de mogelijkheid tot vrijwillige premiebetaling voor de A.W.W. te ondervangen door middel van een voorziening in het kader van de ondernemingspensioenfondsen. Deze ondernemingspensioenregelingen omvatten zowel ouderdomspensioen als weduwen- en wezenpensioen in aanvulling op en aangepast aan het A.O.W.- resp. het A.W.W.-pensioen. Het wegvallen van de A.W.W.-verzekering bij vertrek naar het buitenland veroorzaakt een hiaat in het pensioenpakket, waarin niet langs andere weg op evenwaardige wijze kan worden voorzien.

Zowel de S.E.R. als de S.V.R. hebben er blijkens hun desbetreffende adviezen dan ook de voorkeur aan gegeven een oplossing te zoeken in het kader van een vrijwillige verzekering ingevolge de A.W.W. Overigens moge de ondergetekende er in dit verband nog op wijzen, dat niet alleen van de zijde van het bedrijfsleven op een regeling in het kader van de A.W.W. is aangedrongen. Zoals uit de adviesaanvraag ter zake aan de S.E.R. d.d. 27 juni 1967 blijkt, heeft ook in 1964 reeds de Nederlandse Zendingsraad een dergelijke voorziening bepleit.

De argumenten voor het niet koppelen van de vrijwillige premiebetaling A.W.W. aan die van de A.O.W. spraken deze leden voorshands meer aan dan die voor het **wel koppelen**.

Bij een ontkoppeling van de nu voorgestelde verplichting zou de voorgestelde wijziging bij hen geen bezwaren oproepen, aangezien dan – zo stelden deze leden – de financiële consequenties door de groep, die bij de regeling het meeste belang heeft (de gehuwden) zelf wordt gedragen.

In dit verband achtten zij een nadere toelichting op de hoogte van de noodzakelijke premie gewenst en vroegen de ondergetekende voorts of hij het eens was met de S.E.R. (ongeveer het dubbele van de premie voor de verplichte verzekering) dan wel met de S.V.R. van mening was, dat dit een te eenvoudige conclusie is.

De ondergetekende moge naar aanleiding hiervan opmerken, dat wanneer men – zoals deze leden vooralsnog doen – uitgaat van een ontkoppeling van de vrijwillige premiebetaling voor de A.O.W. en de A.W.W., dit uiteraard tot gevolg zal hebben dat van de vrijwillige premiebetalingsregeling in het algemeen slechts gebruik zal worden gemaakt door gehuwden. Daarmede zal dus in deze vrijwillige premiebetaling de aan de A.W.W. ten grondslag liggende gedachte van solidariteit doorbroken worden. Naar de mening van de ondergetekende kan – hiervan uitgaande – bezwaarlijk zonder meer ten deze van een solidariteit binnen de kring van de gehuwden worden uitgegaan. Immers, uitgaande van een gemiddelde premie, zoals de S.E.R. in zijn advies heeft gedaan, kan gesteld worden, dat iedere gemiddelde premie in bepaalde gevallen te hoog doch in

andere gevallen te laag zal zijn. Naar de mening van de ondergetekende zou dit de tendens in zich dragen, dat alleen de „ongunstige” risico's aan de vrijwillige premiebetaling A.W.W. zouden deelnemen, waardoor toch weer in bepaalde mate binnen de kring van de gehuwden autoselectie zou optreden. Naar zijn oordeel zou het dan – het beginsel van de solidariteit verlaten hebbende – veeleer voor de hand liggen ook de premie voor de vrijwillige A.W.W.-verzekering ten aanzien van de belanghebbenden – zoals gezegd zullen dit in het algemeen de gehuwden zijn – individueel vast te stellen, rekening houdende met de persoonlijke omstandigheden, die op de hoogte van die premie van invloed kunnen zijn. Zo zou het naar de mening van de ondergetekende b.v. nodig zijn rekening te houden met de individuele leeftijdsverschillen van de echtgenoten. Voor de normale leeftijdscombinaties zal een premie met dubbel tarief ongeveer dekkend zijn, doch veel te laag zijn wanneer de vrouw belangrijk jonger is dan de man. Eveneens zou het bedoelde dubbele tarief veel te laag zijn voor de man, wiens gezondheidstoestand te wensen overlaat. In dit verband zou de vraag rijzen of dan ook niet de mogelijkheid zou moeten worden opgenomen om bij een te groot leeftijdsverschil dan wel na een keuring toelating tot de vrijwillige verzekering te weigeren. In dit kader moge ook nog worden gewezen op het geval dat een weduwe of weduwnaar met kinderen tot de vrijwillige verzekering zou willen toetreden. Aan het overlijden van de ouder zou namelijk slechts recht op wezenpensioen zijn te ontnemen. Het is duidelijk, dat in die gevallen de gemiddelde premie in het algemeen te hoog zou zijn. Een en ander zou ertoe leiden, dat een zodanig gedifferentieerd premietarief zou moeten worden toegepast, dat in dat opzicht geen verschil meer zou bestaan met de verzekeringen, die bij het particulier verzekeringsbedrijf kunnen worden gesloten. Met de S.V.R. is de ondergetekende van mening dat een dergelijke gecompliceerde op individuele basis stoelende premieregeling – nog afgezien van het bezwaar van de daaraan verbonden extra-kosten – een wezensvreemd element zou vormen in de A.W.W.

Terugkomende op de argumenten pro het wel koppelen valt het op, zo stelden deze leden, dat dit voor het merendeel administratief-technische argumenten zijn, die naar hun mening nooit het belangrijkste en zeker niet het laatste woord mogen hebben.

„Harde” argumenten zijn slechts, dat A.O.W. en A.W.W. elkaars componenten vormen – met dit argument stemden deze leden gaarne in – en dat een niet-koppeling in strijd zou zijn met de solidariteitsgedachte. Dit laatste argument begrepen zij niet en zij zouden dan ook gaarne zien, dat de ondergetekende hierop een nadere toelichting gaf. Het is toch niet onredelijk, dat bij een vrijwillige verzekering een gehuwde het dubbele betaalt van de ongehuwde (b.v. de vrijwillige ziekenfondsverzekering), zo stelden deze leden.

Zij opteerden dan ook voorlopig voor een niet-koppelen in afwachting van de nadere uiteenzettingen van de ondergetekende.

Naast hetgeen de ondergetekende aan de hier aan het woord zijnde leden reeds eerder in deze nota heeft geantwoord, moge hij nog het volgende opmerken.

De omstandigheid, dat de in de A.O.W. en de A.W.W. geregelde verzekeringen in twee afzonderlijke wetten zijn geregeld is naar de mening van de ondergetekende slechts vanuit de historie te verklaren. Beide verzekeringen waren oorspronkelijk immers in één wet ondergebracht, namelijk de Invaliditeitswet en slechts de fasegewijze vervanging van de ouderdoms- en weduwen- en wezenverzekering uit die wet kan als oorzaak worden gezien van het naast elkaar bestaan van beide wetten. Dat deze wetten, namelijk de A.O.W. en de A.W.W., in wezen bij elkaar behoren spreekt des te meer als bedacht wordt dat de kring der verzekerden gelijk is, de premieheffing gelijk is geregeld, de premie in één bedrag wordt geheven en tenslotte het uitkeringsniveau praktisch gelijk is. Bovendien moge de ondergetekende erop wijzen, dat zowel de A.O.W. als de A.W.W. een volksverzekering inhoudt, gebaseerd op het solidariteitsbeginsel. Van een ongehuwde hier

te lande wordt derhalve zowel premie A.O.W. als premie A.W.W. geheven. Als nu een ongehuwde Nederland verlaat en in bepaald opzicht, namelijk met betrekking tot de volksverzekering A.O.W. aan ons land wil verbonden blijven, acht de ondergetekende het gezien de solidariteitsgedachte volkomen terecht, dat ook de volle premie A.O.W. en premie A.W.W. wordt gevraagd. Anders zou een niet-ingezetene voor in feite dezelfde uitkeringsrechten minder bijdragen dan de wel ingezetene, hetgeen toch een moeilijk te aanvaarden consequentie zou zijn.

Artikelen

Artikel III De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren van mening dat de regeling, zoals die de ondergetekende volgens blz. 8, linkerkolom, van de memorie van toelichting voor ogen staat, voor vrouwen, wier echtgenoot zich heeft aangemeld voor de vrijwillige premiebetaling A.W.W., doch die overlijdt vóór deze premiebetaling heeft plaatsgevonden, tot resultaat zal hebben, dat de weduwe, wier echtgenoot zal zijn overleden kort na het in werking treden van de vrijwillige premiebetaling, financieel er veel ongunstiger voor zal staan dan de weduwe, wier echtgenoot vóór het in werking treden (doch na 1 oktober 1959) is overleden. Deze leden erkennen, dat er aan een overgangsmaatregel, als in artikel III bedoeld, behoefte bestaat, doch het ontging hun waarom voor deze gevallen niet kon worden volstaan met het stellen van de eis, dat achteraf premie (A.W.W. en A.O.W.) zal worden betaald vanaf het tijdstip van in werking treden der vrijwillige premiebetaling tot het tijdstip van overlijden. Men moet hierbij bedenken, zo stelden deze leden, dat deze overgangsregeling maar voor betrekkelijk korte tijd zal behoeven te gelden en dat de vrouwen, die in die periode weduwe worden, toch ongeveer in dezelfde positie verkeren als de vrouwen, die weduwe geworden zijn tussen 1 oktober 1959 en de datum van in werking treden der vrijwillige premiebetalingsregeling. Deze leden drongen er dan ook op aan om de tekst van artikel III zó te wijzigen, dat zij ruimte biedt voor een regeling als door hen hierboven gesuggereerd.

Hoewel de ondergetekende van mening is, dat hetgeen deze leden bepleitten, ook zonder een wijziging van het voorgestelde artikel III bij algemene maatregel van bestuur zou kunnen worden gerealiseerd, wil hij ten aanzien van de inhoud van het voorstel van deze leden het volgende opmerken. In artikel III is de mogelijkheid geopend om bij algemene maatregel van bestuur regelen te treffen ten aanzien van weduwen en wesen, wier echtgenoot resp. langstlevende ouder als nietverzekerde ingevolge de A.W.W. overlijdt binnen een bepaalde termijn na het in werking treden van de overgangsregeling. Anders dan de hier aan het woord zijnde leden meenden, is het in dit kader niet van belang of de man zich al dan niet voor de vrijwillige premiebetaling had aangemeld. Deze overgangsregeling moet gezien worden tegen de achtergrond van het zgn. generaal pardon. In de hierbedoelde gevallen heeft de man – wil de vrouw profijt kunnen hebben van deze overgangsregeling – in het verleden de bevoegdheid gehad om vrijwillig premie A.O.W. te betalen, doch daarvan geen gebruik gemaakt. Zou hij wel aan de vrijwillige premiebetalingsregeling A.O.W. hebben deelgenomen, dan zou hij een bedrag aan premie hebben betaald, dat nu door de vrouw verschuldigd is. Indien de suggestie van de hier aan het woord zijnde leden om in die gevallen slechts premie A.O.W. (en A.W.W.) te laten betalen vanaf het tijdstip van inwerkingtreding der vrijwillige premiebetalingsregeling A.W.W., zou worden overgenomen, zou dit onbillijk zijn tegenover degenen, die wel vrijwillig premie

A.O.W. hebben betaald over de niet-verplicht verzekerde periodes. Dit bezwaar spreekt nog meer, wanneer een man in het kader van het generaal pardon zich kort na de totstandkoming van de nieuwe premiebetalingsregeling meldt, de volledige premie A.O.W. en A.W.W. betaalt en dan binnen de bij de hierbedoelde algemene maatregel van bestuur te stellen termijn overlijdt. Indien in dit geval aanmelding zou zijn nagelaten, zou, bij opvolging van de meerbedoelde suggestie, door de nabestaanden een aanzienlijker lager bedrag aan premie zijn verschuldigd. Het behoeft wel geen betoog, dat dan een ongewenst speculatief element in de regeling zou worden gebracht, dat zou leiden tot een zo lang mogelijk wachten met de aanmelding.

Naar aanleiding van het door deze leden ingenomen standpunt, dat de weduwe, wier echtgenoot overlijdt kort na het in werking treden van de vrijwillige premiebetalingsregeling, er financieel veel ongunstiger voor zal staan dan de weduwe, wier echtgenoot vóór het in werking treden (doch na 1 oktober 1959) is overleden, moge hij het volgende opmerken. Inderdaad zal de vrouw, wier echtgenoot tussen 1 oktober 1959 en de datum van inwerkingtreding van de nieuwe regeling in het buitenland is overleden en die op een zodanig tijdstip reeds naar Nederland is teruggekeerd, dat zij aan de als voorwaarde voor het recht op weduwenpensioen gestelde termijn van één jaar, bedoeld in het voorgestelde artikel 58d kan voldoen, in dit opzicht in een voordelige positie verkeren ten opzichte van de vrouw, bedoeld in artikel III van het wetsontwerp. Hierbij moet echter wel worden bedacht, dat de eerstbedoelde weduwen – anders dan de in artikel III bedoelde vrouwen, wier echtgenoot immers thans nog in leven is – mogelijk reeds over een groot aantal jaren het inkomen van hun echtgenoot hebben gederfd en ook geen A.W.W.-pensioen hebben genoten.

Anderzijds zullen de vrouwen, wier echtgenoot tussen 1 oktober 1959 en de datum van inwerkingtreding van de nieuwe regeling in het buitenland is overleden en in het buitenland zijn blijven wonen – anders dan de weduwen bedoeld in meergenoemd artikel III – geen enkele mogelijkheid hebben in het buitenland het weduwenpensioen te verwerven. Om pensioen te verkrijgen zullen zij naar Nederland moeten terugkeren en zes jaar hier te lande moeten hebben gewoond. Dit betekent ten opzichte van de weduwen, bedoeld in artikel III een verlies van pensioen tot een bedrag – uitgaande van de thans geldende bedragen, dus afgezien van de stijgingen, die deze bedragen zullen ondergaan – van ruim f 38 000 voor een weduwe met kinderen en van ruim f 27 000 voor een weduwe zonder kinderen. Het bedrag aan vrijwillige A.O.W.-premie, dat een weduwe bedoeld in artikel III over de periode 1 januari 1957 tot 1 januari 1971 maximaal totaal verschuldigd kan zijn beloopt ca f 12 000. Hieruit blijkt dat in deze gevallen de weduwen bedoeld in artikel III zeker niet in een financieel ongunstiger positie zullen zijn dan de weduwen, wier echtgenoot tussen 1 oktober 1959 en de datum van inwerkingtreding van de nieuwe regeling in het buitenland is overleden.

Het vorenstaande in aanmerking genomen acht de ondergetekende geen termen aanwezig de suggestie van deze leden tot beperking van de vrijwillige premiebetaling voor de A.O.W. voor de weduwen, bedoeld in artikel III over te nemen.

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

B. ROOLVINK.